

DIPHETHIŠENE TSE DI ISIWANG KWA PALAMENTENG

Karolo 56 (d) le 69 (d) ya Molaotheo e letlelela Kokoano Bosetšhaba le Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense go ka *amogela diphethišene, boemedi kgotsa dineelo go tswa go batho kgotsa ditheo tse di nang le kgatlhego.*

Go tsaya karolo ga setšhaba mo peomelaong, go ela maemo tlhoko le ditsamaiso tse dingwe tsa Palamente di botlhokwa mo ketleetsong ya Molaotheo wa temokerasi ya rona. Palamente e tlamile ditsela tse di mmalwa tsa go ka tsweletsa pele go tsaya karolo ga setšhaba mo tirong ya setheo. Tsela e le nngwe eo setšhaba se ka dirisang tshwanelo ya sona ya go tsaya karolo mo Palamenteng ke go ka neelana ka phethišene.

Mekgwa ya go ka mekamekana le diphethišene e tlhagelela mo melaong ya Kokoano Bosetšhaba le ya Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense.

PHETHIŠENE KE ENG?

Phethišene ke kopo ya semolao e isiwang kwa Palamenteng gore e tsereganye kgang. E ka nna ka mokgwa wa kopo ya thušo ka ga kgang e e rileng kgotsa ka ga ngongorega.

MEFUTA YA DIPHETHIŠENE

Ka kakaretso go na le mefuta e mebedi ya diphethišene, e leng diphethišene tse di kgethegileng le diphethišene tsa setšhaba kgotsa tsa kakaretso. Phethišene e e kgethegileng ke ya fa mongwe a dira kopo e e tlhomameng kgotsa a lopa go ka gololwa mo Pusong, seo e leng gore ga se a letlelelwa go ya ka molao, jaaka go ka fitlhelela phenšene. Phethišene ya setšhaba ke ya fa setlhopho sa baagi ba ba nang le dikgatlhego tse di tshwanang ba lopa kgololo ya kakaretso kgotsa ba ngongorega.

GO NEELANA KA PHETHIŠENE

Go ya ka Molaotheo, *“Mongwe le mongwe o na le tshwanelo, ka kagišo e bile a sa tshola dibetsa, go ka kokoana, go ka dira ditshupetso, go ka kokoana kwa ntle*

ga moago go dira ditshupetso le go neelana ka diphethišene.” Le fa go ntse jalo, go na le mekgwa eo batho le ditlhopho tsa batho di tshwanelang ke go e latela fa ba isa diphethišene kwa Palamenteng.

Go neelana ka diphethišene go laolwa ke melao ya Palamente.

Kokoano Bosetšhaba e tlhoka gore phethišene e neelwe ka semolao ke Leloko la Palamente, gore e tsewe tsia. Ka jalo phethišene e tshwanela go ka tshegediwa ke Leloko la Palamente. O na le tshwanelo ya go ka ikopanya le Leloko lengwe le lengwe la Palamente ka go ba leletsa mogala kgotsa ka go etela Kantoro ya Kgaolotlhopho e e gaufi le wena go ka lopa thušo ya bona gore ba neelane ka phethišene mo boemong jwa gago.

Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense ga e tlhoke gore phethišene e tshegediwe ke Leloko la Palamente. Le fa go le jalo, phethišene e e isiwang kwa Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diporofense e tshwanela go ka nna ka mokgwa oo Modulasetulo wa Khansele a laetseng gore e nne ka ona. Melao ya Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense ga e farologanye gareng ga diphethišene tse di kgethegileng le tsa kakaretso.

PHETHIŠENE E KWADIWA JANG

Phethišene e tshwanela go ka latela ditlhoko tse di latelang:

- E nne ka mokgwa o o laetsweng ke Mmusakgotla wa Kokoano Bosetšhaba kgotsa Modulasetulo wa Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense;
- E tsenyeletse leina/maina le dintlha tsa go ikopanya le mongwe kgotsa batho bao ba e neetseng;
- E bontshe ka go tlhamalala gore e ya go mang (phethišene e romelwa go mang);
- E bontshe ka go tlhamalala kopo e e diriwang (kgangkgolo ya phethišene);
- E tsenyeletse thotloetso e tlhamaletseng ya phethišene;
- Phethišene e tshwanela go ka kwadiwa ka nngwe ya dipuo tsa semmuso tsa Aforika Borwa;
- E saenwe ke motho kgotsa batho bao ba neelanang ka yona (ntle le fa e le gore Mmusakgotla kgotsa Modulasetulo o tsaya tshwetso e nngwe);
- E seke ya nna le puo e e sa siamang kgotsa puo e e nyatsang; e bile
- E tshwanela go bontsha kgololo (thušo) e e lopiwang go Palamente.

PHETHIŠENE E NEELWA PALAMENTE JANG

Go eletsiba gore o ka bua le Leloko la Palamente pele o neelana ka phethišene ya gago gore ba kgone go go thusa ka mokgwa le diteng tsa yona.

Fa go na le ditokomane tse di tshegetsang kgang e e tthagisitsweng ke motho kgotsa batho bao ba kwadileng phethišene, di tsenyeletse mo phethišeneng.

Phethišene ya gago e tla newa Mokwaledi wa Palamente go ka e lebelela mme a totobatse gore mokgwa le diteng tsa yona di lolame, mme e be e newa Mmusakgotla wa Kokoano Bosetšhaba kgotsa Modulasetulo wa Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense.

Fa phethišene e kgotsofatsa ditlhoko tsotlhe, e tla tthagisiwa pele ga Palamente. Fa e le phethišene e e kgethegileng, e tla romelwa go Komiti ya Maloko a Porafete a Ditshisinyo tsa Peomolao le Diphethišene tse di kgethegileng kwa Kokoano Bosetšhabeng kgotsa Komiti ya Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense e ka ga Diphethišene le Maloko a Ditshisinyo tsa Peomolao kwa Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diporofense. Fa phethišene e le ya kakaretso, e tla romelwa go Dikomiti tsa Palamente tsa Kokoano Bosetšhaba kgotsa Dikomiti tsa Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense tse di mekamekanang le kgang tse di tthagisitsweng mo phethišeneng ya gago.

Mokgwa o o amogelwang wa go kwala phethišene ya gago o ka bonwa go tswa go Mokwaledi wa Palamentene wa Dipampiri. Fa o setse o kwadile phethišene ya gago, e tshwanela go ka isiwa kwa kantorong ya Mokwaledi wa Dipampiri morago ga foo.

*Tshedimosetso le dipotso ka ga diphethišene di ka
lebisiwa go:
Mokwaledi wa Dipampiri*

*Mogala: (021) 403 - 2224/6 kgotsa
P.O. Box 15, Cape Town, 8000.*

*Tsaya karolo mo Palamenteng. Dira gore lentswe
la gago le utlwagale!*

This pamphlet is available in all the official languages of South Africa.

PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Produced by the Public Education Office • Parliamentary Communication Services • INSPIRED BY PEOPLE
www.parliament.gov.za • P.O. Box 15, Cape Town, 8000 • Telephone: (021) 403 3341 • Facsimile: (021) 403 3303

Petitions to Parliament